

הכנת טקס יום השואה בכיתות ה' - ו'

מהלך הכנה לקראת טקס ביום השואה:

על פי רוב תלמידי כיתות ה' או ו' אחראים לטקס יום השואה המיועד לכלל תלמידי בית הספר. כדי לחבר את התלמידים לתוכן הטקס ומשמעותו מוצע לערוך הכנה מעמיקה לקראת הטקס הן בקרב הכיתות הבוגרות המעבירות את הטקס והן בקרב תלמידי הכיתות הצעירות.

התהליך מתייחס לכלל תלמידי כיתות ה'-ו' למרות שלא כל התלמידים משמשים כקריינים בטקס עצמו. יש לשקול את שיבוץ התלמידים לתפקידים השונים בטקס מתוך רגישות להיבטים אישיים וחברתיים ועל סמך הכישורים הנדרשים לתפקיד. רצוי לאפשר דרכי השתתפות שונות: קריינות, מקהלה, משחק, תפקידים ארגוניים (סדרנים) וכיו"ב.

שיקולי דעת בבניית טקס יום השואה:

- **ציר מארגן**- מומלץ לבחור ציר תוכני מארגן לטקס, כגון: ילדים בשואה, המשפחה בשואה, גבורה, וכו'.
- **התאמת התכנים**- יש להתאים את התכנים לקהל תלמידי כיתות היסוד ולבחור קטעים רלוונטיים המתאימים לגילאים הצעירים. כדאי להימנע מקטעים ארוכים מדי, שכן נמענים צעירים מתקשים להקשיב לאורך זמן. יחד עם זאת מומלץ לשלב קטעים קנוניים, למרות שאינם ברמת ההבנה של גילאי היסוד. החשיפה במינונים סבירים חשובה גם אם הילדים לא מבינים את כל המילים, לדוגמא: אל מלא רחמים, יזכור, קדיש, התקווה. יש לשמור על איזון בין קטעי קריאה לשירים.
- **שילוב קטעי תפילה**- בחמ"ד יש לשלב קטעי תפילה, כגון: פרקי תהילים, קדיש, שירת "אני מאמין".
- **אורך הטקס**- משך הטקס המומלץ הוא בין עשרים דקות לחצי שעה.

הצעות לפעילות

שלב ראשון:

המוֹרָה של הכיתה שמעבירה את הטקס, תבחר מספר קטעי הקראה ושירים שיילמדו באופן מעמיק כחודש לפני מועד הטקס.

מומלץ לפתוח בדיון אודות משמעות טקס יום השואה. דוגמאות לשאלות לדיון:

מה מיוחד בטקס יום השואה? מה החוויה שלכם כילדם צעירים מהטקס? מה ההבדל

בין טקס יום השואה לעומת התכנסויות בית ספריות אחרות?

חשוב שהמפגש עם הטקסטים יעשה תוך נתינת ההקשר ההיסטורי ובדגש על יצירת

חיבור אישי של התלמידים במגוון דרכי הוראה (כתיבה בעקבות היצירה, הבעה בעל

פה, יצירה פלסטית בעקבות הטקסטים וכו'). בנוסף המורה תוביל פעילויות הוראה

לקידום הקריאה בקול.

שלב שני:

בהנחיית המורה, התלמידים הבוגרים יכינו מערכים/פעילויות למפגשים עם תלמידי

הכיתות הצעירות במסגרת כיתת האם. תוכן המפגשים יתמקד בקטעים או שירים

מתוך הטקס שנלמדו בשלב א'.

המפגשים עם תלמידי הכיתות הצעירות יכולים להיות במגוון דרכים:

• הוראה מול כיתה

• שני תלמידים מול קבוצה

• לימוד ב"חברותות" של בוגר וצעיר

כדאי לגוון באמצעי עזר כגון: סרטונים, מוזיקה, תמונות, מצגות, בניית משחק לימודי,

וכו'

שלב שלישי:

צוותים של תלמידי הכיתות הגבוהות יעברו בין הכיתות, וילמדו אתהקטעים שנבחרו

וייכללו בטקס. מערך השיעור בכיתות יכלול:

א. הסבר על משמעות הטקס

ב. מבחר מהתכנים של הטקס (שיר וסיפור)

ג. לשיקול דעתה של המורה: נורמותהתנהגות בטקס: סגירת פלאפונים, עמידת דום

כשנדרש, שמירה על שקט. בנוסף, יש ללמד או לחזור על המילים של המנון המדינה

ולהתייחס לנורמות ההתנהגות המקובלות בזמן שירת ההמנון.

דגשים להוראה בתהליך הכנת הקריינות (לכיתות ה'-ו'):

מבוא

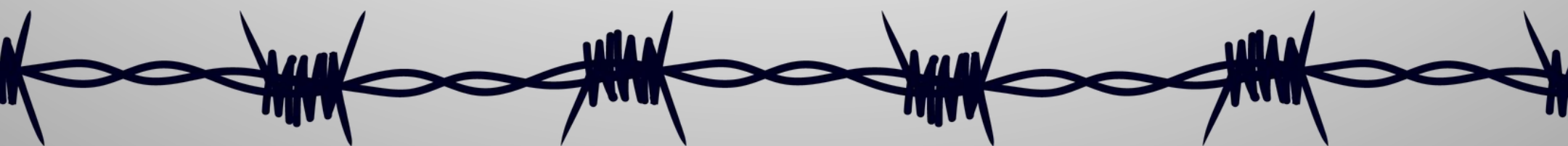
קריאה בפני קהל במהלך טקס היא פעילות חברתית. הקריאה נועדה להעניק חוויה רגשית למאזינים.

כדי שהקריין יוכל לגרום למאזינים לחוות חוויה כזו, הטקסט צריך להיות מובן ומוכר לו היטב. יש קשר הדוק בין אופן הקריאה של טקסט לבין הפרשנות שלו בעיני הקורא בקול. ההנגנה-הטעמה והתקשורתיות הן בעצם ביטוי של הקריאה הפרשנית. על הקריין לערוך חזרות ולקרוא באופן מדויק ושוטף ולהחליט מה להדגיש, מתי להרים את הקול, מתי לשנות אינטונציה וכיו"ב. כמו כן מוטלת עליו האחריות למלא אחר הדרישות התקשורתיות: להתאים את עוצמת הקול לנסיבות המעמד, למקום שבו מתקיים האירוע (פתוח או סגור) למיקום שלו ביחס למיקום של הקהל (קרוב, רחוק), לגודלו של הקהל, לאמצעי ההגברה ועוד.

קריאה קולית טובה מושתתת על כמה ממדים:

- **דיוק** - פענוח מדויק של סימני הכתב (עיצורים ותנועות) הגייה מדויקת של אותיות אהו"י ופענוח מדויק של סימני הניקוד.
- **שטף** - קריאה מצרפת ולא הברתית, ללא הפסקות שאינן מתאימות בתוך המילים, בין המילים ובין המשפטים.
- **הנגנה** - שימוש נכון בהטעמה מלעיל ומלרע, הבחנה בין משפט חיווי לבין משפט שאלה, הנגנה המעידה על זיהוי נכון של סימני פיסוק (נקודה, נקודתיים, פסיק, סימן קריאה, סימן שאלה).
- **תקשורתיות** - התאמת עוצמת הקול לנסיבות האירוע ומיקומו.
(על פי מבנית קריאה בקול של טקסט מנוקד- מחוון מפורט למורה. ראמ"ה, משרד החינוך, המינהל הפדגוגי - האגף לחינוך העל-יסודי, המזכירות הפדגוגית-הפיקוח על הוראת העברית).

ההנחה היא שהתלמידים בכיתות ה'-ו' כבר התנסו בקריאה בקול בכיתה, במיוחד של שירים או קטעים מספרים שקראו. ההכנה לטקס מזמנת אפשרות לחדד את המאפיינים הדומים והשונים הנובעים מאופי הטקסטים, אופי התכנים וההקשר החברתי הממוקד בטקס לכלל תלמידי בית הספר.

הצעות למהלכים דידקטיים

- לאחר הצגת הנושא (הכנת טקס ליום השואה והכנת תלמידי בית הספר לקראתו) המורה תבקש מהתלמידים לקרוא בקריאה דמומה את הטקסט שבחרה. לאחר מכן היא תדגים קריינות של הטקסט, ותשוחח עם התלמידים על ההבדל בין הקריאה הדמומה (האישית) לבין ההאזנה לקריינות.
- מומלץ שכל תלמידי הכיתה יתאמנו על קריאת קטעים מהטקסט בעבודה בזוגות או בקבוצות. חשוב לאפשר לכל אחד מהתלמידים להתנסות בקריאה בקול בפני קבוצה מצומצמת ולא בפני המליאה. העובדה שכל חברי הקבוצה קוראים את אותו טקסט מאפשרת העמקה. חלק מהתלמידים יקראו במהלך הטקסט עצמו וחלקם יקראו בקול בפני תלמידי הכיתה הצעירות בפעילות ההכנה לטקסט. מומלץ לבנות עם התלמידים מחוון הכולל את ארבעת הממדים ולהשתמש בו למתן משוב בתהליך האימון של הקריינים
- לאור מאפייני הטקסט (פרק תהילים, קטע מיומן אישי, שיר) על המורה לשקול אם להתייחס לארבעת הממדים (דיוק, שטף, הנגנה ותקשורתיות) יחד או להפריד הפרדה מלאכותית בין ממדי הדיוק והשטף לבין ממדי ההנגנה והתקשורתיות (כדי להקל על התלמידים).
- ניתן להציע לתלמידים להקליט את עצמם קוראים בקול, מאחר שהאזנה חוזרת יכולה לאפשר לתלמידים לשים לב לפרטים נוספים.
- אפשר להציע לקריינים לסמן את המקומות המועדים לשיבוש או לאי דיוק בקריאה, כדי שמי שיקרא בקול ישים לב אליהם במיוחד (אותיות רפויות ודגושות, המילים הדומות בכתיבתן אך שונות בניקודן, מילים ארוכות).

מבוסס על יחידת הוראה: "[דובים, חתולים וציפור](#)", פרסום של משרד החינוך

היבטים ייחודיים לקריינות בטקס:

- אבחנה בין מאפייני הקריאה של טקסטים ממקורות שונים לדוגמא: פרק תהילים לעומת מתוך יומן אישי.
- קריאה בגוף ראשון של דמויות שונות, מחייבת נקודת מבט שונה.
- קריאה על פי תור- לעיתים מספר תלמידים יקראו שיר כאשר כל תלמיד יקרא בית אחד מהשיר כך שיש צורך בתיאום ביניהם.
- קריאה על רקע שמיעת מוזיקת רקע- לעיתים מלווה את הקריינות מוזיקת רקע, דבר המצריך תיאום ותזמון.
- למידה בעל פה- לעיתים נדרשת למידה בעל פה של קטעים לצורך המחזה, או בגלל החשכת הבמה.

קישורים לאתרים:

- [בשבילי הזיכרון](#)
- [מחולל טקסים ליום הזיכרון לשואה ולגבורה לבתי הספר היסודיים](#)
- [ספריית מקורות לבניית טקסים](#)

